

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Sžr/1/2019
Identifikačné číslo spisu: 2015200555
Dátum vydania rozhodnutia: 29.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2015200555.6

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Benczovej a členov senátu JUDr. Jozefa Hargaša a JUDr. Marty Molnárovej, v právnej veci navrhovateľa: W.. G. K., bytom B. XX, Z., zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária Andrej Vlk, s.r.o., so sídlom Gallayova 21, Bratislava, proti odporcovi: Okresný úrad Piešťany, katastrálny odbor, so sídlom Krajinská cesta 5053/13, Piešťany, za účasti: R.. V. H., bytom Q. X, Z., zastúpeného opatrovníčkou R.. Z. N., bytom Q. X, Z., zastúpenou spoločnosťou Advokátska kancelária Mihalda, Válah, Kišac, s.r.o., Gogoľova 18, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu č. V 394/15-03 zo dňa 2. júna 2015, konajúc o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 20Sp/22/2015-160 zo dňa 19. októbra 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 20Sp/22/2015-160 zo dňa 19. októbra 2018 vo výroku, ktorým potvrdil rozhodnutie Okresného úradu Piešťany, katastrálny odbor, č. V 394/15-03 zo dňa 2. júna 2015 mení tak, že rozhodnutie Okresného úradu Piešťany, katastrálny odbor, č. V 394/15-03 zo dňa 2. júna 2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 20Sp/22/2015-160 zo dňa 19. októbra 2018 vo výroku, ktorým odporcovi náhradu trov konania nepriznal mení tak, že odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 693,90 Eur na účet právneho zástupcu Advokátska kancelária Andrej Vlk, s.r.o., Bratislava do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 20Sp/22/2015-160 zo dňa 19. októbra 2018 vo výroku, ktorým zaviazal navrhovateľa na náhradu trov konania opatrovníčky R.. Z. N. mení tak, že opatrovníčke R.. Z. N. náhradu trov konania nepriznáva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 20Sp/22/2015-160 zo dňa 19. októbra 2018 vo výroku, ktorým zaviazal navrhovateľa na náhradu súdneho poplatku, zrušuje.

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 162,71 Eur na účet právneho zástupcu Advokátska kancelária Andrej Vlk, s.r.o. Bratislava do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

Odôvodnenie

I.

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“) podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v konaní podľa tretej hlavy piatej časti OSP potvrdil rozhodnutie odporcu č. V 394/15-03 zo dňa 2. júna 2015, ktorým podľa § 31 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností zamietol návrh na vklad záložnej zmluvy evidovanej pod č. V 394/15 podaný navrhovateľom dňa 19. februára 2015. Podaný návrh na vklad bol zamietnutý z dôvodu zrejmej skutočnosti, že záložná zmluva bola podpísaná v čase, keď právna spôsobilosť záložcu bola obmedzená, vyjadrením manželky záložcu bola spochybnená existencia zmluvy o pôžičke, bol popretý súhlas manželky záložcu so záložnou zmluvou, záložná zmluva bola uzavretá vo forme, v akej boli predložené obdobné záložné zmluvy vedené vo vkladovom konaní č. V 392, 393/2015 ktoré boli zamietnuté ako antidatované, záložná zmluva trpela formálnou chybou, keď v jej záhlaví nebola uvedená manželka záložcu. Zároveň odporca zohľadnil skutočnosť, že záložná zmluva bola uzavretá dňa 1. januára 2011 a návrh na vklad bol na Okresnom úrade Piešťany podaný dňa 19. februára 2015, t. j. po uplynutí troch rokov od uzavretia záložnej zmluvy, čo malo za následok nástup nevyvrátiteľnej domnienky odstúpenia od zmluvy podľa § 47 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

II.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku poukázal na odôvodnenie rozhodnutia odporcu, podľa ktorého prílohou návrhu navrhovateľa bola zmluva o zriadení záložného práva uzavretá v Bratislave dňa 01. januára 2011 týkajúca sa nehnuteľností zapísaných na LV č. 1473 k. ú. Borovce, pričom platnosť úkonu záložcu R.. V. H. bola spochybnená, vzhľadom na skutočnosť že v čase podpisu predmetnej zmluvy záložca zrejme trpel Alzhaimerovou chorobou, v dôsledku čoho bol rozsudkom okresného súdu Bratislava č. k. 1Ps/5/2011 - 387 zo dňa 2.7.2013 „zbavený svojprávnosti“ (obmedzený v spôsobilosti na právne úkony v rozsahu nakladania s finančnými prostriedkami a majetkom presahujúcim sumu 500 Eur mesačne). Spôsobilosť záložcu k právnym úkonom bola právoplatným súdnym rozhodnutím obmedzená až v dobe po uzatvorení záložnej zmluvy zo dňa 1. januára 2011, pričom dôkazná situácia vyplývajúca z obsahu rozsudku Okresného súdu Bratislava I neumožňuje prijatie jednoznačného záveru o tom, do akej miery bola jeho schopnosť vykonávať právne úkony v tom čase obmedzená, resp. či v čase podpísania zmluvy bol alebo nebol schopný posúdiť následky svojho konania.

Konštatovanie odporcu v odôvodnení preskúvaného rozhodnutia o neplatnosti zmluvy pre obmedzenie právnej spôsobilosti záložcu (bez určenia neplatnosti zmluvy rozhodnutím súdu) nepovažoval krajský súd za opodstatnené, rovnako ako poukaz na nesúhlas manželky, ktorá si právo dovolať sa neplatnosti právneho úkonu pre absenciu jej súhlasu v zmysle § 145 ods. 1 a § 40a Občianskeho zákonníka relevantným spôsobom neuplatnila.

K právnej domnienke odstúpenia od zmluvy ako dôsledku jej nepredloženia na zápis do katastra nehnuteľností v trojročnej lehote krajský súd uviedol, že záložné právo k nehnuteľnostiam v zmysle § 151e ods. 2 Občianskeho zákonníka vzniká zápisom do katastra nehnuteľností na základe rozhodnutia príslušného orgánu o povolení vkladu záložného práva do katastra nehnuteľností. K vecne právnej účinnosti zmluvy je teda potrebné rozhodnutie príslušného orgánu - okresného úradu tak, ako to predpokladá ustanovenie § 47 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odsek 2 pre prípad nepodania návrhu na rozhodnutie o povolení vkladu do katastra nehnuteľností v lehote troch rokov od uzavretia záložnej zmluvy ustanovuje vznik nevyvrátiteľnej domnienky, že účastníci od zmluvy odstúpili. K vzniku tejto domnienky dochádza zo zákona, bez potreby akéhokoľvek úkonu účastníkov zmluvy smerujúceho k odstúpeniu od zmluvy, ako aj bez ohľadu na to, či účastníci o takýchto následkoch nepodania návrhu na zápis v zákonom stanovenej lehote mali vedomosť.

Krajský súd mal za to, že hoci vykonávacía vyhláška č. 461/2009 Z.z. ku katastrálnemu zákonu, na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy, priamo neupravuje povinnosť rozhodujúceho orgánu skúmať, či bol návrh na vklad podaný v lehote troch rokov od uzavretia zmluvy, takáto povinnosť mu

vyplýva (resp. v čase rozhodovania odporcu vyplývala) z ustanovenia § 31 ods. 1 katastrálneho zákona, veta druhá, podľa ktorého pri rozhodovaní o vklade prihlíada okresný úrad aj na skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu. Takouto právnou skutočnosťou je podľa krajského súdu práve nastúpenie nevyvrátiteľnej domnienky o odstúpení zmluvných strán od zmluvy.

Za nedôvodnú považoval krajský súd argumentáciu navrhovateľa právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý by mal vyplývať z rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/184/2005, 2Cdo/124/2003 a 5Cdo/153/2009, ktoré neriešili problematiku zápisu záložného práva, ale práva vlastníckeho na základe zmlúv o prevode vlastníctva nehnuteľností a záväznosti prejavov vôle účastníka právneho úkonu voči jeho právnym nástupcom. Poukázal na opačný právny názor Najvyššieho súdu SR prezentovaný v neskorších rozhodnutiach, napr. sp. zn. 2Sžo/248/2010, 2Sžo/285/2009 a 1Sžo/66/2008, v zmysle ktorých je cieľom akejkoľvek zmluvy vyvolanie vecne právnych následkov, podmienkou vzniku ktorých je v prípade zmluvy o prevode vlastníckeho alebo iného majetkového práva k nehnuteľnostiam právoplatné rozhodnutie správy katastra nehnuteľností o povolení vkladu takéhoto práva do katastra nehnuteľností. Bez takéhoto rozhodnutia štátneho orgánu k vecne právnym následkom vyplývajúcim zo zmluvy nedôjde - zmluva nenadobudne vecne právnou účinnosť. Rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu preto je potrebné považovať za rozhodnutie, ktoré má na mysli ustanovenie § 47 ods. 1 Občianskeho zákonníka s následkami uvedenými v ods. 2 tohto ustanovenia.

Krajský súd na základe obsahu predloženého spisového materiálu nemal pochybnosti o tom, že záložná zmluva bola uzavretá dňa 1. januára 2011 a návrh na vklad bol na Okresnom úrade Piešťany podaný dňa 19. februára 2015, t. j. po uplynutí troch rokov od uzavretia záložnej zmluvy, čo malo za následok nástup nevyvrátiteľnej domnienky podľa § 47 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Nakoľko právnym účinkom odstúpenia od zmluvy podľa Občianskeho zákonníka (§ 48 ods. 2) je zrušenie zmluvy od začiatku, je podľa krajského súdu zrejmé, že žiadne okolnosti uzavretia záložnej zmluvy, či postupu správneho orgánu vo veci neboli spôsobilé privodiť pre navrhovateľa priaznivejšie rozhodnutie o jeho návrhu na povolenie vkladu do katastra nehnuteľností. Podľa krajského súdu odporca zamietnutím návrhu na vklad vo veci rozhodol správne a svoje rozhodnutie odôvodnil síce stručne, ale dostatočne jasne a zrozumiteľne.

O trovách konania v konaní úspešného odporcu rozhodol krajský súd s poukazom na skutočnosť, že tento účastník sa práva na ich náhradu voči navrhovateľovi vzdal, opatrovníčke účastníka správneho konania R.. V. H. (zastávajúcej v konaní argumentačne pozície procesne úspešného odporcu) priznal s analogickým použitím ustanovenia § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 OSP náhradu trov konania pozostávajúcu z náhrady trov právneho zastúpenia 904,72 Eur, zároveň postupom podľa § 2 ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch rozhodol o poplatkovej povinnosti v konaní neúspešného navrhovateľa vo výške podľa položky 10 písm. e/ sadzobníka súdnych poplatkov.

III.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote v celom rozsahu odvolanie a žiadal, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. Súčasne si uplatnil nárok náhradu trov konania.

V súvislosti so závermi o nemožnosti zápisu vkladu vlastníckeho práva vzhľadom na nepredloženie návrhu na zápis v zákonom stanovenej lehote uviedol, že rešpektuje existenciu rozhodnutí senátov správneho kolégia NS SR, ktorými argumentoval krajský súd, na druhej strane konštatoval, že táto rozhodovacia prax senátov správneho kolégia najvyššieho súdu sa vymyká z dlhodobého vývoja postojov právnej doktríny a rozhodovacej praxe súdov v rámci bývalého Československa. Mal za to, že senáty občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu dlhodobo v rámci analýzy hmotného práva dospievajú k záverom diametrálne odlišným od záverov prezentovaných krajským súdom. Poukázal v tejto súvislosti napr. na rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/184/2005 a 5Cdo/153/2009, v ktorých bol vyslovený záver, že „rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nie je rozhodnutím, s ktorým by zákon spájal vznik účinnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci (§ 47 Občianskeho zákonníka). Účinky vkladu podľa § 133 ods. 2

Občianskeho zákonníka spočívajú v nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, t. j. vo vecno-právnych následkoch, a nie v obligačno-právnych následkoch (v účinnosti) zmluvy, ktoré nastali platným prijatím návrhu na uzavretie zmluvy (§ 44 ods. 1 Občianskeho zákonníka).“

Navrhovateľ v tejto súvislosti upozornil na jednotiaci prvok uvedených rozhodnutí senátov občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorým je striktné rozlišovanie medzi pojmami „účinnok“ a „následok“, pričom zmluva dňom podpisu oboma zmluvnými stranami nadobúda účinnosť, t. j. je účinná, ale na rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra viaže len vecno-právny následok, nie účinnok. Navrhovateľ zdôraznil, že rozlišovanie medzi týmito dvoma pojmami, ktoré nie je možné zamieňať, je dôležité pri interpretácii § 47 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý operuje s pojmom „účinný“.

Ďalej navrhovateľ poukázal na jednotnosť právnej doktríny v názore, že účinnosť zmluvy vo všeobecnosti znamená skutočnosť, že zmluva začala spôsobovať chcené právne následky. Právny následok účinnosti spočíva najmä vo vzniku, zmene alebo zániku právneho vzťahu, resp. nejakého práva či povinnosti. Vo všeobecnosti má účinnosť zmluvy obligačný charakter daný vôľou zmluvných strán, ak právny predpis neustanovuje inak. Pri kúpnej zmluve, ktorou sa prevádza vlastníctvo nehnuteľnosti, vznikajú pre účastníkov obligačné účinky, t. j. obsah zmluvy sa stáva pre účastníkov zmluvy záväzný, už jej uzatvorením. Účinnosť zmluvy nastáva súčasne so vznikom platnej zmluvy. Prípady, kedy na nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (príp. iným vecným právam) je potrebné rozhodnutie správy katastra o vklade (intabulácii) tohto práva, nepatria svojou povahou pod právny režim ustanovenia § 47 Občianskeho zákonníka. Rozhodnutím o vklade vlastníckeho práva alebo iného vecného práva k nehnuteľnosti do katastra ide totiž o založenie vecno-právnych účinkov zmluvy, nie o jej záväzkovo-právne (obligačné) účinky.

Navrhovateľ s dôrazom na uvedené právne závery uzavrel, že z hľadiska právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí je nesmierne dôležité, aby došlo k odstráneniu dvojkoľajnosti rozhodovania senátov jednotlivých kolégií najvyššieho súdu a zjednoteniu rozhodovacej praxe.

K odvolaniu navrhovateľa sa odporca ani aktuálna opatrovníčka ďalšieho účastníka R.. V. H. nevyjadrili.

IV.

Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok upravujúci v zmysle § 1 písm. a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, a v zmysle § 1 písm. b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Podľa § 492 ods. 1 Správneho súdneho poriadku konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 OSP preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov odvolania podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 250l ods. 2 OSP, bez nariadenia pojednávania, podľa § 250ja ods. 2 a § 214 OSP v spojení s § 246c ods.1 veta prvá OSP s tým, že deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je nutné vyhovieť. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 29. mája 2019 podľa § 156 ods. 1 a 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 250l ods. 2 OSP.

Podstatou správneho súdництва je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia.

V.

Úlohou krajského súdu bolo preskúmať zákonnosť postupu a rozhodnutia odporcu a posúdiť, či tento vo vzťahu k navrhovateľovi postupoval v súlade so zákonom, keď zamietol návrh navrhovateľa zo dňa 19.2.2015 na vklad záložného práva k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. 1473 k. ú. Borovce na základe zmluvy o zriadení záložného práva uzavretej dňa 1.1.2011 medzi R.. V. H. ako záložcom a navrhovateľom ako záložným veriteľom, na zabezpečenie pohľadávok záložného veriteľa z titulu poskytnutej pôžičky na základe zmluvy zo dňa 1.1.2011, pričom najvyššia hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje je suma 10 000,00 Eur.

V začatom správnom konaní vydal odporca dňa 3. marca 2015 rozhodnutie o prerušení konania za účelom prešetrenia skutkového stavu v súvislosti s návrhom na zápis poznámky, doručeným pod č. P1/126/11, súčasťou ktorého bola kópia predbežného opatrenia vydaného Okresným súdom Piešťany č. 1 Ps 5/2011-79 ktorým bol R.. V. H. uložený zákaz nakladať s určenými nehnuteľnosťami do skončenia súdneho sporu vo veci obmedzenia spôsobilosti na právne úkony.

Záložca R.. V. H. bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 1Ps/5/2011-387 zo dňa 27. februára 2012, v spojení s odvolacím rozhodnutím obmedzený v spôsobilosti na právne úkony v rozsahu nakladať s finančnými prostriedkami a majetkom v rozsahu prevyšujúcom 500 Eur mesačne a za opatrovníčku mu bola ustanovená manželka R.. E. H.. Podľa odôvodnenia rozsudku R.. V. H. pravdepodobne trpel Alzheimerovou chorobou už od roku 2010 (znalecký posudok a závery znalca uvádzané na str. 3 rozsudku Okresného súdu Bratislava I 1Ps/5/2011-387 zo dňa 27.2.2012).

Manželka a v tom čase opatrovatelka, R.. E. H., vo vyjadrení k rozhodnutiu o návrhu na vklad záložného práva, doručenom odporcovi dňa 23.3.2015 prehlásila, že o predmetnej zmluve nemá vedomosť, odmietla tvrdenie v nej uvedené, že so zmluvou súhlasila a považovala ju za absolútne neplatnú vzhľadom na to, že sa javí ako dodatočne vypracovaná a podpísaná. V neskoršom prípise zo dňa 20. apríla 2015 uviedla, že nemá vedomosť ani o pôžičke, ktorú by záložný veriteľ, inak jej zať, poskytol jej manželovi a že návrh na zbavenie R.. H. právnej spôsobilosti podala jej dcéra, manželka navrhovateľa, z dôvodu, že R.. H. od roku 2010 trpel Alzheimerom, preto navrhovateľ musel mať o tejto skutočnosti vedomosť.

Uznesením č. k. 20Sp/22/2015-17 krajský súd odvolanie navrhovateľa proti rozhodnutiu odporcu odmietol ako oneskorene podané, toto bolo v odvolacom konaní zrušené uznesením NS SR sp. zn. 6Sžo/219/2015 zo dňa 26. októbra 2016 z dôvodu porušenia práva navrhovateľa na spravodlivý súdny proces a krajskému súdu bolo uložené vec meritorne prejednať.

Rozsudkom č. k. 20Sp/22/2015-64 zo dňa 21. apríla 2017, vydaným v neprítomnosti strany navrhovateľa (bez ohľadu na žiadosť účastníka o odročenie pojednávania z dôvodu zvolenia právneho zástupcu deň pred pojednávaním a potrebnú dobu prípravy na pojednávanie, vyhodnotenú ako

obštrukčné konanie), krajský súd napadnuté rozhodnutie odporcu podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil, keď na základe vykonaného dokazovania nemal pochybnosti o tom, že záložná zmluva bola uzavretá dňa 1. januára 2011 a návrh na vklad bol na Okresnom úrade Piešťany podaný dňa 19. februára 2015, t. j. po uplynutí troch rokov od uzavretia záložnej zmluvy, čo malo podľa § 47 ods. 2 Občianskeho zákonníka za následok nástup nevyvrátiteľnej právnej domnienky o tom, že účastníci zmluvy od zmluvy odstúpili. V odvolacom konaní NS SR uznesením sp. zn. 2Sžr/19/2017 zo dňa 13. júna 2018 tento rozsudok zrušil z dôvodu porušenia základných práv navrhovateľa vrátane práva na prístup k súdu.

Krajský súd následne prejednal vec za prítomnosti účastníkov, ktorí zotrvali na argumentácii uvedenej v ich písomných podaniach vo veci a v obsahu preskúmaného rozhodnutia a po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu, vrátane administratívneho spisu odporcu dospel napadnutým rozsudkom k rovnakému záveru o nedôvodnosti opravného prostriedku navrhovateľa.

VI.

Podľa § 47 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak zákon ustanovuje, že k zmluve je potrebné rozhodnutie príslušného orgánu, je zmluva účinná týmto rozhodnutím.

Podľa § 47 ods. 2 Občianskeho zákonníka ak sa do troch rokov od uzavretia zmluvy nepodal návrh na rozhodnutie podľa odseku 1, platí, že účastníci od zmluvy odstúpili.

Podľa § 151a Občianskeho zákonníka, záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva (ďalej len "záloh"), ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená.

Podľa § 151e ods. 2 Občianskeho zákonníka záložné právo k nehnuteľnostiam, bytom a nebytovým priestorom vzniká zápisom v katastri nehnuteľností, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Podľa § 28 ods. 2 katastrálneho zákona práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1 vznikajú, menia sa alebo zanikajú vkladom do katastra, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 28 ods. 3 katastrálneho zákona právne účinky vkladu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia okresného úradu o jeho povolení.

Podľa § 31 ods. 1 katastrálneho zákona okresný úrad preskúma zmluvu z hľadiska, či obsahuje podstatné náležitosti zmluvy, či je úkon urobený v predpísanej forme, či je prevodca oprávnený nakladať s nehnuteľnosťou, či sú prejavy vôle dostatočne určité a zrozumiteľné, či zmluvná voľnosť alebo právo nakladať s nehnuteľnosťou nie sú obmedzené, či zmluva neodporuje zákonu, či zákon neobchádza a či sa neprieči dobrým mravom. Pri rozhodovaní o vklade prihliada okresný úrad aj na skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu.

Podľa § 31 ods. 3 katastrálneho zákona ak sú podmienky na vklad splnené, okresný úrad vklad povolí; inak návrh zamietne.

VII.

Súdy oboch stupňov pri svojom rozhodovaní vychádzali z objektívne preukázanej skutočnosti, že spôsobilosť záložcu R.. V. H., nar. XX. V. XXXX, na právne úkony v rozsahu nakladania s finančnými prostriedkami a majetkom presahujúcim sumu 500 Eur mesačne bola právoplatne obmedzená a súčasne za opatrovníčku mu bola ustanovená jeho manželka R.. E. H. až v dobe po uzatvorení záložnej zmluvy zo dňa 1. januára 2011, a to rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 1Ps/5/2011-387 zo dňa 27. februára 2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/285/2012-454 zo dňa 12. marca 2013. Krajský súd považoval za zásadné to, že dôkazná situácia vyplývajúca z obsahu uvedeného rozsudku Okresného súdu Bratislava I neumožňuje prijatie jednoznačného záveru o tom, do akej miery bola schopnosť záložcu vykonávať právne úkony v čase uzavretia záložnej zmluvy s navrhovateľom obmedzená, resp. či v čase podpísania zmluvy záložca bol alebo nebol schopný posúdiť následky svojho

konania. Odporca svoje rozhodnutie oprel aj o záver, že záložná zmluva je neplatná, nakoľko bola podpisovaná v čase, keď právna spôsobilosť záložcu bola obmedzená, bez toho, aby tento záver podrobnejšie právne odôvodnil. Ohľadne možnosti námietky relatívnej neplatnosti právneho úkonu (záložnej zmluvy) pre nesúhlas manželky záložcu, krajský súd uviedol, že takáto námietka nebola v zákonom stanovenej premlčacej lehote vznesená s čím sa najvyšší súd stotožňuje.

Najvyšší súd sa však nestotožňuje s názorom krajského súdu a odporcu v otázke povinnosti zohľadniť pri rozhodovaní o návrhu na vklad skutočnosť, že uplynutím trojročnej lehoty v zmysle § 47 ods. 2 OSP nastala právna domnienka odstúpenia od zmluvy, resp. že zápis záložného práva do katastra nehnuteľností predstavuje prípad v zmysle úpravy § 47 ods. 1 OZ, teda zápis do katastra nehnuteľností je podmienkou nadobudnutia účinnosti zmluvy o záložnom práve.

Za súčasného stavu právnej teórie a v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou treba prisvedčiť navrhovateľovi, že platné právo nepozná prípad, v ktorom by bolo potrebné k súkromnoprávnej zmluve, akou predmetná záložná zmluva nepochybne je, rozhodnutie príslušného orgánu na to, aby zmluva nadobudla účinnosť, t. j. aby sa účastníci takej zmluvy mohli domáhať plnenia zo zmluvy. Vo vzťahu k účinkom súkromnoprávných zmlúv je dôvodné odlišovať obligačno-právne účinky od vecno-právnych. Obligačno-právne účinky takýchto zmlúv nastávajú na základe prejavu vôle účastníkov, rozhodnutím katastrálneho orgánu nastávajú len vecno-právne účinky, ktoré je potrebné od obligačno-právnych účinkov dôsledne odlišovať. Neobstojí preto názor, že rozhodnutím o vklade vznikajú nielen vecno-právne účinky, ale aj obligačno-právne účinky, nakoľko obligačno-právne účinky jednoznačne nastali podpísaním predmetnej záložnej zmluvy a záložná zmluva bola účinná momentom jej podpisu. Iba vecno-právne účinky (vznik záložného práva) nastanú až právoplatnosťou rozhodnutia odporcu o povolení vkladu záložného práva do katastra nehnuteľností.

V súvislosti s argumentáciou krajského súdu, ktorý poukazoval aj na názory prezentované v rozhodnutiach najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 2Sžo/248/2010, 2Sžo/285/2009 a 1Sžo/66/2008 je nutné dodať, že uvedené rozhodnutia sa týkali prípadov vkladu vecných práv k nehnuteľnostiam (vlastníckeho práva a vecného bremena), v období kedy platila vykonávacia vyhláška ku katastrálnemu zákonu č. 79/1996 Z.z., ktorá v ustanovení § 36b ods. 1 písm. b/ zakotvovala povinnosť správneho orgánu skúmať, či bol návrh na vklad podaný v trojročnej lehote od uzavretia zmluvy, čo bolo evidentne považované za rozhodujúcu skutočnosť. Zrejme aj v dôsledku vyššie uvedeného vývoja aj ustálenej rozhodovacej praxe došlo k zmene právnej úpravy spočívajúcej v tom, že v súčasnosti platná vykonávacia vyhláška ku katastrálnemu zákonu č. 461/2009 Z.z. už neupravuje povinnosť správneho orgánu skúmať, či bol návrh na vklad podaný v lehote troch rokov od uzavretia zmluvy.

Krajský súd a rovnako tak aj odporca založili svoje rozhodnutie na predpoklade, že podmienkou nadobudnutia účinnosti predmetnej záložnej zmluvy je v zmysle § 47 OZ jej vklad do katastra nehnuteľností, na základe návrhu podaného v lehote do troch rokov od uzavretia zmluvy. Nakoľko v období 1.1.2011 - 1.1.2014 k podaniu takéhoto návrhu nedošlo, považovali za preukázané splnenie právnej domnienky v zmysle § 47 ods. 2 OZ, že účastníci od zmluvy odstúpili. Ako bolo vyššie uvedené, najvyšší súd nepovažuje za dôvodné aplikovať na konanie o predložennom návrhu na zápis záložného práva právnu úpravu § 47 OZ, preto aj argumentácia poukazujúca na nedodržanie lehoty podľa § 47 ods. 2 Občianskeho zákonníka zakladá dôvod na zmenu rozsudku krajského súdu a zrušenie rozhodnutia odporcu pre nesprávne právne posúdenia veci.

V ďalšom konaní bude povinnosťou odporcu znova rozhodnúť o návrhu na vklad záložného práva predložennom pod č. V 394/15-03 dňa 19.2.2015, pri dôslednom zohľadnení právnej úpravy a požiadaviek stanovených na rozhodovanie katastrálneho orgánu v konkrétne stanovenom rozsahu uvedenom v prvej vete § 31 ods. 1 katastrálneho zákona a zároveň s prihliadnutím „aj na skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu“.

V tejto súvislosti nedá najvyššiemu súdu nepripomenúť, že predmetom vkladového konania je záložná zmluva, ktorá je zo svojej podstaty akcesorickým záväzkom, existujúcim výlučne v súvislosti s existenciou hlavného záväzku, vo vzťahu ku ktorému má zabezpečovaciu a uhradzovaciu funkciu.

Preukázanie existencie hlavnej (zabezpečovanej) pohľadávky sa javí relevantným vzhľadom na námietky predchádzajúcej opatrovníčky záložcu (podanie doručené NS SR 30.3.2016, č. I. 28 súdneho spisu), ktorá okrem iného spochybňovala pravosť podpisu záložcu a súlad vôle s jej prejavom, aj v nadväznosti na informáciu o podaní trestného oznámenia na neznámeho páchatel'a. Rovnako v podaní doručenom Okresnému úradu Piešťany dňa 22.4.2015 spochybňovala pravosť podpisu záložcu, existenciu zmluvy o poskytnutí pôžičky, ako aj skutočnosť, že návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony bol na Okresný súd podaný ich dcérou a manželkou záložného veriteľ'a práve z dôvodu, že najmenej od januára 2010 záložca trpel Alzheimerovou chorobou, pričom z toho vyvodila že záložný veriteľ' musel mať ku dňu podpisu záložnej zmluvy vedomosť o zdravotnom stave záložcu.

Odporca v svojom rozhodnutí vyslovil zatiaľ nedostatočne odôvodnený záver o neplatnosti záložnej zmluvy z dôvodu, že ju záložca podpisoval v čase keď jeho právna spôsobilosť bola obmedzená, čo majú potvrdzovať predložené dokumenty, a zároveň aj vzhľadom na spochybnenie existencie zmluvy o úvere. Tento záver krajský súd odmietol, s argumentáciou, že k obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony v stanovenom rozsahu došlo až po dátume podpisu záložnej zmluvy. Odporcovi je v tejto súvislosti potrebné vytknúť, že nedostatočne zisťoval skutočnosti, rozhodujúce pre záver o neplatnosti zmluvy a tento nedostatočne odôvodnil, krajskému súdu to, že svoju argumentáciu vo vzťahu k otázke platnosti právneho úkonu obmedzil len na posudzovanie, či ku dňu podpisu predmetnej zmluvy bola spôsobilosť na právne úkony obmedzená v príslušnom rozsahu rozhodnutím súdu v konaní začatom dňa 8.3.2011.

Záver o platnosti záložnej zmluvy vyslovený na základe skúmania (v zmysle § 31 katastrálneho zákona) či zmluva neodporuje zákonu, či zákon neobchádza a či sa neprieči dobrým mravom, sa javí ako rozhodujúci pre ďalší postup v konaní odporcu.

Treba zdôrazniť, že katastrálny orgán je povinný postupovať dôsledne podľa osobitnej úpravy katastrálneho zákona, zároveň rešpektujúc všeobecnú úpravu správneho konania v zmysle správneho poriadku, s prihliadnutím na dodržiavanie ústavou a medzinárodnými zmluvami garantovaných práv účastníkov konania. Je dôvodné očakávať, že nové rozhodnutie bude vydané po zabezpečení si všetkých potrebných podkladov na základe, čo najúplnejšieho a najpresnejšieho zistenia skutočného stavu veci, v súlade so zásadou materiálnej pravdy, ako jednou zo základných zásad správneho konania.

Najvyšší súd preto napadnutý rozsudok vo veci samej zmenil podľa § 250ja ods. 3 OSP tak, že rozhodnutie odporcu č. V 394/15-03 zo dňa 2. júna 2015 zrušil ako nedostatočne odôvodnené a vydané na základe nesprávneho právneho posúdenia aplikovateľnosti § 47 Občianskeho zákonníka ako a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom bude viazaný vysloveným právnym názorom najvyššieho súdu.

VIII.

Logickým dôsledkom zmeny výroku rozhodnutia vo veci samej a vrátenia veci správne mu orgánu na ďalšie konanie je aj zmena rozhodnutia o trovách, pôvodne založeného na závere o procesnom neúspechu navrhovateľa. O trovách konania preto rozhodol najvyšší súd podľa § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 a § 151 ods. 1 a 2 OSP tak, že výrok napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým nepriznal (procesne úspešnému) odporcovi trovy konania, zmenil tak, že procesne úspešnému navrhovateľovi priznal proti odporcovi náhradu trov prvostupňového konania v uplatnenej výške 693,90 Eur, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, príprava odvolania proti rozsudku krajského súdu zo dňa 21. apríla 2017) vo výške 2 x 139,83 Eur + 2 x režijný paušál vo výške 8,39 Eur, jeden úkon právnej služby (účasť na pojednávaní bez prejednávania veci dňa 14.09.2018) vo výške 38,36 Eur + režijný paušál vo výške 9,21 Eur, jeden úkon právnej služby (účasť na pojednávaní dňa 12.10.2018) vo výške 153,50 Eur + režijný paušál vo výške 9,21 Eur. Zároveň mu priznal nárok na cestovné náhrady a náhrada za stratu času (cesta na pojednávanie dňa 14.09.2018 a 12.10.2018 z Bratislavy do Trnavy a späť) podľa predloženej špecifikácie v celkovej výške 187,18 Eur.

Vzhľadom na osobitosť právnej úpravy rozhodovania o trovách konania pri súdnom prieskume

rozhodnutí správných orgánov podľa druhej a tretej hlavy piatej časti OSP, ktorá v ustanovení § 250k ods. 1 upravuje rozhodovanie o trovách konania len z pohľadu úspešnosti navrhovateľa, nebolo možné priznať náhradu trov konania ďalšiemu účastníkovi konania R.. V. H., v zastúpení opatrovníčky R.. Z. N., ktorá bola zastúpená spoločnosťou Advokátska kancelária Mihalda, Válah, Kišac, s.r.o. Preto najvyšší súd rozsudok krajského súdu v tejto časti zmenil tak, že opatrovníčke ďalšieho účastníka R.. V. H. R.. Z. N. náhradu trov konania nepriznal.

Čo sa týka uloženia povinnosti navrhovateľovi, zaplatiť súdny poplatok, podľa § 2 ods. 4 veta druhá zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (v znení účinnom v čase podania opravného prostriedku proti rozhodnutiu odporcu) je poplatníkom ten, kto podal opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu a v konaní nebol úspešný. Keďže navrhovateľ bol v konaní o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu správneho orgánu úspešný, najvyšší súd pristúpil aj k zrušeniu rozsudku krajského súdu vo výroku, ktorým bol navrhovateľ zaviazaný na náhradu súdneho poplatku.

IX.

O trovách odvolacieho konania Najvyšší súd postupom v zmysle § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 a § 151 ods. 1 a 2 OSP rozhodol tak, že procesne úspešnému navrhovateľovi priznal nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v dôvodne uplatnenom rozsahu 162,71 Eur. Priznaná náhrada pozostáva z odmeny za jeden úkon právnej služby (odvolanie proti rozsudku zo dňa 12.10.2018) v sume 153,50 Eur a 1x paušálnej náhrady 9,21 Eur.

Náhradu trov prvostupňového aj odvolacieho konania je odporca povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu navrhovateľa do 30 dní od právoplatnosti rozsudku

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.